

Vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2025-2026 taloussuunnitelman hyväksyminen

Kaupunginhallitus 14.06.2023 § 218

Tiivistelmä: Hyväksytään ensi vuoden talousarvion laadinta-aikataulun.

Valmistelija/lisätietoja antaa:

hallintojohtaja Jaana Hölsö, p. 02 474 5210

Oheismateriaalina oleva vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2025 – 2026 taloussuunnitelman laadinta-aikataulu vastaa aikaisempien vuosien hyväksi havaittua aikataulua.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Jussinmäki Jari

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus hyväksyy vuoden 2024 talousarvion laadinta-aikataulun toimialojen noudatettavaksi.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 16.08.2023 § 231

Tiivistelmä: Kaupunginhallitus hyväksyy ensi vuoden talousarvion ja kahden seuraavan vuoden taloussuunnitelman laadintaohjeen noudatettavaksi.

Valmistelija/lisätietoja antaa:

hallintojohtaja Jaana Hölsö, p. 02 474 5210

Kuntalaki (110§) edellyttää, että valtuusto hyväksyy vuoden loppuun mennessä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvion ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelma vuosille 2025 - 2026.

Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Lähtökohdat vuoden 2024 talousarvion laadintaan

Paimion vuoden 2022 tilinpäätös oli vajaan miljoona euroa ylijäämäinen ja kertynyttä ylijäämää on taseessa 13,6 milj. euroa. Kaupungin lainakanta vuoden lopulla oli 51,3 milj. euroa, vähennystä 2,5milj. euroa vuoteen 2021. Vuoden 2022 lopussa lainaa per asukas on 4613 euroa.

Vuoden 2023 talousarviossa ylijäämää on 1,3 milj euroa. Puolen vuoden toteuman perusteella vuoden 2023 ennuste näyttää talousarviota paremmalta.

Vuosi 2024 on kuntatalouden näkökulmasta tavanomainen ilman merkittäviä uudistuksia. Vuonna 2025 kuntataloudessa tapahtuu lyhyen ajan sisällä jo toinen merkittävä rakenteellinen uudistus, kun työ- ja elinkeinopalvelut siirretään kuntien vastuulle.

Vuoden 2023 aikana Paimiossa on ollut yli 300 tilapäisen suojelun piirissä olevaa ukrainalaista, joista noin puolet on kuntamallin mukaisessa majoituksessa. Heidän tulee syksyn kuluessa päättää hakevatko kotikuntaa Paimiosta vai lähtevätkö muualle.

Niin globaalin, kansallisen kuin yksityishenkilöiden talouden kannalta viime vuodet ovat olleet poikkeukselliset. Venäjän höykkäyssodan aiheuttama epävarmuuden jatkuminen varjostaa talouden näkymiä. Korkeiden ja hintojen nousu on vähentänyt kulutusta ja asuntokauppojen määrää huomattavasti.

Vuonna 2022 alkanut hintojen nousu on ollut hurjaa. Kasvu on vuoden 2023 aikana hidastanut, joskin kesäkuun inflaatio oli edelleen 6,3%. Hintojen nousu on suurimmalta osalta seurausta korkojen, sähkön ja ruuan hinnan noususta. Energian ja raaka-aineiden hintojen nousu näkyy myös tavaroiden ja palveluiden hinnoissa. VMn arvio kesäkuussa vuoden 2023 keskimääräiseksi inflaatioksi 5,9%. Finanssialan elokuussa päivittämien pääosin kesäkuussa laadittujen talousennusteiden mukaan inflaation arvioidaan olevan 2024 noin 2,5% ja 2025 vajaan 2%.

Kuntasektorin palkansaajien nykyinen työehtosopimus on voimassa 1.5.2022 – 30.4.2025. Kuntien ansiotasoindeksiennuste on 3,3% vuodelle 2024 ja vuosille 2025 3,6% ja 2025 3,8%.

Verotulot

Verotuloarvio vuosille 2024 - 2026 perustuu Kuntaliiton huhtikuun 2023 veroennusteeseen. Uusi veroennuste saadaan elokuun lopulla. Sote-uudistus leikkasi sekä kunnallis- että yhteisöveroja merkittävästi. Kiinteistöveroihin uudistuksella ei ollut vaikutusta, niiden suhteellinen osuus kasvaa, kun muut erät pienenevät.

Vuoden 2023 kunnalliveroprosentti on 8,11. Vuoden 2022 kunnallisverosta (20,75 %) vähennettiin kaikilta kunnilta sote-uudistuksesta johtuen 12,64%-yksikköä. Vuoden 2024 kunnallisverot

tulee määrittää kymmenyksen tarkkuudella. Talousarvioesityksessä vuoden 2024 veroprosenttina on käytetty 8,20%, jossa korotus nykyiseen on 0,09%-yksikköä.

Ennusteessa verotuloja arvioidaan vuonna 2024 kertyvän yhteensä 25,4 milj. euroa. Kunnallisverojen osuudeksi on arvioitu 20,8 milj. euroa. Vuodelle 2024 yhteisöveroja arvioidaan kertyvän reilut kaksi miljoonaa euroa. Kiinteistöveroihin on arvioitu 2 % kasvu.

1000 euroa	nykyiset veroprosentit						
	tp2021	tp2022	ta 2023	e 2023	ta 2024	ts 2025	ts 2026
Tulovero	41 348	43 553	20 000	21 635	20 750	21 250	22 120
Yhteisövero	1 852	2 920	2 100	2 362	2 080	2 220	2 340
Kiinteistövero**	2 402	2 510	2 450	2 525	2 600	2 670	2 740
	45 603	48 983	24 550	26 522	25 430	26 140	27 200

Kunnallisveron 0,1%-yksikön muutoksen vaikutus verotilityksiin on ensimmäisenä vuotena noin 250 000 euroa ja seuraavina vuosina noin 300 000 euroa:

Tulovero +0,09%-yks = 8,2% (muuttuneet luvut punaisella)

1000 euroa	tp2021	tp2022	ta 2023	e 2023	ta 2024	ts 2025	ts 2026
Tulovero	41 348	43 553	20 000	21 635	21 000	21 500	22 400
Yhteisövero	1 852	2 920	2 100	2 362	2 080	2 220	2 340
Kiinteistövero	2 402	2 510	2 450	2 525	2 600	2 670	2 740
	45 602	48 983	24 550	26 522	25 680	26 390	27 480

Kiinteistöveroille on laissa määritelty ala- ja ylärajat. Alla olevassa taulukossa näkyy sallitut vaihteluvälit, Paimion nykyiset veroprosentit sekä niillä saatu vuotuinen tuotto.

kiinteistön käyttötarkoitus	lain mukainen vaihteluväli	Kiinteistövero 2023 (ennakko)		0,1% - yksikköä
		%	euroa	euroa
vakituinen asunto	0,41 - 1,00	0,45 %	1 314 694	292 154
muu kuin vak.asunto	0,93 - 2,00	1,20 %	68 370	5 698
yleinen kv (rakennus)	0,93 - 2,00	1,10 %	757 290	75 729
yleinen kv (maapohja)	0,93 - 2,00	1,10 %	379 442	37 944
rakentamaton rakennuspaikka	2,00 - 6,00	3,00 %	36 227	1 208
Kaikki yhteensä			2 556 023	

Kiinteistöveroprosenttien korotusten vaikutus on seuraava:

Kiinteistövero

vakituinen asunto	0,01 %	29 000 €
muu kuin vak.asunto	0,10 %	5 700 €
yleinen kv (rakennus)	0,10 %	76 000 €
yleinen kv (maapohja)	0,10 %	38 000 €

Valtionosuudet

Sote-uudistus puolitti valtionosuudet. Vuoden 2023 valtionosuudet ovat osoittautuneet liian suuriksi: vuosien 2024-2025 valtionosuuksista vähennetään 2023 liikaa maksettu osuus: tämän hetkisen tiedon mukaan 30€/asukas eli Paimion kohdalla se on 324t€, siis 162t€ vähennetään molempina vuosina.

Uusimmat laskelmat valtionosuuksista ovat toukokuulta. Kuntien ja hyvinvointialueiden välinen rahoitus vahvistuu syksyn kuluessa, kun lopulliset tilinpäätöstiedot ovat käytettävissä. Paimion valtionosuudet tulevat laskemaan kuluvasta vuodesta noin 1,1 milj.euroa.

1 000 €	2022	ta 2023	tot 2023	ta 2024	ts 2025	ts 2026
Peruspalv. vo ilman tasauksia	12 099	4 309	5 014	5 373	5 373	5 373
Verotuloihin perust. vo-tasaus	2 956	3 478	3 463	2 463	2 463	2 463
Veromenetysten kompensatiot	5 315	1 664	1 620	1 609	1 609	1 609
Opetus- ja kultt.t. muut vo:t	80	135	80	80	80	80
Sote-uud., muutosrajoitin				170	170	170
Sote-uud., siirtymä tasaus				-166	-28	-33
Sote-uud., lopputarkistuserät				-486	-486	-324
yhteensä	20 450	9 586	10 176	9 043	9 182	9 338

Toimintatuotot

Vuoden 2023 ulkoisiksi toimintatuotoiksi on arvioitu 5,3 milj. euroa.

Allaolevassa laskelmassa näkyy vuoden 2023 arvioidut tulot tämän hetkisen tiedon mukaan.

1 000 €	tp2022	ta2023	e 2023	ta 2024	ts 2025	ts 2026
Verotulot	24 550	26 522	26 522	25 680	26 390	27 480
Valtionosuudet	9 586	10 176	10 176	9 043	9 182	9 338
Toimintatulot	8 188	5 367	5 385	5 300	5 400	5 500
Korko- & rahoitustulot	1 021	830	830	920	920	940
yhteensä	43 345	42 896	42 914	40 943	41 892	43 258

Talousarvion raamilaskelma

1 000 €	tp 2022	ta 2023	enn 2023	ta 2024	ts 2025	ts 2026
ulkoiset toimintatulot	8 188	5 367	5 385	5 300	5 400	5 500
ulkoiset toimintamenot	-74 785	-35 897	-37 103	-38 100	-38 850	-39 600
toimintakate	-66 596	-30 530	-31 717	-32 800	-33 450	-34 100
verotulot	48 983	24 550	26 522	25 680	26 390	27 480
valtionosuudet*	20 450	9 586	10 176	9 043	9 182	9 338
korko- & muut rah.tulot	1 021	830	914	940	920	940
korko- & muut rah.menot	-412	-505	-861	-800	-800	-800
vuosikate	3 445	3 931	5 034	2 063	2 241	2 858
suunnitelmapoistot	-2 594	-2 685	-2 630	-2 620	-2 650	-2 650
satunnaiset erät/tp-kirjaukset	84	84	84	84	84	84
tilikauden tulos	936	1 330	2 489	-473	-325	292
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	13 569	14 899	17 388	16 057	14 426	17 063

Talousarvion ja –suunnitelman laadintaohjeet

Laadittaessa talousarviota 2024 ja -suunnitelmaa vuosille 2025 – 2026 käytetään **pohjana vuoden 2023 ennustetta** seuraavin ohjein:

- Jokaisen hallintokunnan on tarkasteltava toimintaansa kuntastrategian mukaisesti ja haettava oma-aloitteisesti mahdollisuuksia tehostaa toimintaa ja tehdä rakenteellisia muutoksia.
- Palkkoihin arvioidaan +3,0 % kasvu, huomioiden kunnalliset yleiset virka- ja työehtosopimukset sekä vuoden 2023 tehdyt henkilöstömuutokset.
- Palveluiden ostoihin ja muihin toimintamenoihin (aineet, tarvikkeet, tavarat, avustukset ja muut toimintamenot) voidaan arvioida 2,0 % kasvu.
- Kaikkien toimintamenojen suunnitelmavuosien kasvuksi on arvioitu 2,0 %
- Vuoden 2024 toimintatuotoiksi on arvioitu 5,3 milj. euroa ja suunnitelmavuosiin on arvioitu 2%:n kasvu.
- Hankeavustuksilla rahoitettava toiminnan osuus, joka ei lisää nettokustannuksia, voi ylittää em. raamin. Hankkeiden omavastuuosuus sisältyy raamiin.
- Palkkojen sivukuluprosentit ovat seuraavat: palkkaperusteinen eläkemaksu Kuel 16,91 % ja Vael 16,41 % (2023: Kuel 17,39 % ja Vael 16,43 %), muut sivukulut 4,25% (sotu 1,48 %, vakuutusmaksut 2,77 %, 2023: 4,31 %). Sivukuluprosentit syötetään

taloussuunnittelu-ohjelmaan valmiiksi ja järjestelmä laskee ne automaattisesti palkkasumman perusteella.

- Kevan toukokuussa antama arvio Paimion 2024 tasausmaksusta on 603 000 euroa. Tasausmaksu on 1.1.2023 alkaen korvannut eläkemenoperusteisen eläkemaksun. Se kohdennetaan keskitetysti. Vuoden 2023 tasausmaksun lopullinen summa vahvistuu loppusyksyllä 2023, kun kuntien ja hyvinvointialueiden palkkajako tarkistetaan. Vuoden 2023 arvio oli 602 000 euroa.
- Vuoden 2024 poistot ovat 2,6-2,7 milj. Poistot esitetään keskitetysti, eikä hallinnonalojen tarvitse niitä huomioida.
- Voimassa olevassa investointiohjelmassa vuoden 2024 bruttoinvestoinnit ovat 4,5 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 4,3 milj. euroa. Vain kaikkien välttämättömimmät investoinnit voidaan esittää toteuttaviksi.
- Sisäisten erien (tilavuokrat, ict-palvelut, talous- ja henkilöstöhallinto, palvelupiste, ml. puhelinvaihte) määrät syötetään keskitetysti. Sisäiset erät eivät vaikuta lautakuntien talousarvioraamiin, vaan tuodaan lautakuntakohtaisten ulkoisten talousarvioiden päälle.
- Talousarvion teknisestä laadinnasta (lukujen syöttö taloussuunnitteluohjelmaan ja talousarviokirjan kirjoituksesta) on erilliset ohjeet intrassa.

Lähteet:

Kuntaliiton pääekonomisti Minna Punakallion aineistoja
Valtionvarainministeriön laskelmia
Tilastokeskuksen tietoja
Kevan työnantajasisivut

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Jussinmäki Jari

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion laadintaohjeen hallintokuntien noudatettavaksi.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 01.11.2023 § 315
441/02.02.00/2023

Tiivistelmä: Kaupunginhallitus aloittaa vuoden talousarvion 2024 ja vuosien 2025-2026 taloussuunnitelman käsittelyn ja tekee esityksensä kaupunginvaltuustolle.

Valmistelija/lisätietoja antaa: hallintojohtaja Jaana Hölsö p. 02 474 5210

Kaupungin yhteistyöryhmä käsittelee 30.11.2023 kokouksessaan vuoden 2024 talousarviota ja vuosien 2025-2026 taloussuunnitelmaa.

Lautakunnat ovat tehneet talousarvioesityksensä. Yhteenvedo lautakuntien ehdotuksista esiteltiin valtuustoseminaarissa 3.10.2023.

Lautakuntien esitysten jälkeen vuosikate oli 704 043 euroa ja tilikauden alijäämä 1 976 957 euroa. Nettoinvestoinnit olivat 12,0 milj. euroa. Lautakuntien ehdotusten perusteella lainamäärän lisäys 8,6milj. euroa.

Kaupunginjohtajakäsittelyn aikana lautakuntien esitykset on käyty perusteellisesti läpi ja tehty talousarviota tasapainottavia toimenpiteitä. Kaupunginjohtajan esityksessä vuosikate on 2 279 068 euroa. Kaupunginjohtaja käsittelyssä tehtyjen muutosten yhteisvaikutus oli kaikkiaan 1 640 025 euroa ja tilikauden alijäämäksi jäi 336 932 euroa. Kaupunginjohtajan esitys sisältää kunnallisveron noston 8,11%:sta 8,3%:iin. Korotuksen vaikutus 2024 on noin 700 000 euroa. Yleisen kiinteistöveron maapohjan alaraja nousee lakimuutoksella 1.1.2024 1,30%:iin. Kaupunginjohtajan esityksessä yleisen kiinteistöveron sekä maapohjan että rakennusten kiinteistövero on 1,30% korotuksen vaikutus noin 200 000 euroa.

Suunnitelmakauden 2024 – 2028 investointitarpeet ovat poikkeuksellisen suuret. Talousarvioesitys sisältää Oinilan päiväkodin, Kriivarin koulun uudisrakennuksen ja nykyisen saneerauksen sekä sisäliikuntahallin rakentamisen. Koivulinnan alueen kunnallistekniikan rakentaminen toteutetaan 2024. Ensi vuoden aikana laina kasvaa 7,6milj. eurolla ja vuoden 2026 loppuun mennessä lähes 20 milj. eurolla.

Esityslistan oheismateriaalina on kaupunginjohtajakäsittelyn muistio, josta ilmenee tehdyt muutokset. Toimialajohtajat ja kirjasto- ja kulttuurijohtaja ovat kokouksessa paikalla esittelemässä oman vastuualueensa talousarviota.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Jussinmäki Jari

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus aloittaa vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2025-2026 taloussuunnitelman käsittelyn.

Päätös: Kaupunginhallitus kävi talousarviosta ensin yleiskeskustelun, jonka aikana paikalla olivat myös toimialajohtajat.

Yleiskeskustelun jälkeen kaupunginhallitus siirtyi toimitielinkohtaiseen käsittelyyn, jonka aikana paikalla oli ao. toimialajohtaja, vastuuhenkilö tai lautakunnan esittelijä.

Yksityiskohtaisen käsittelyn aikana kaupunginhallituksen konsernijohdon ja hallintopalveluiden kohdassa kaupunginjohtaja esitti, että V-S liitolle meneviin maksuihin lisätään 25 000€, johtuen kaupungin tarkentuneista maksuosuuksista (Turun Yliopiston

lahjoitusprofessori ja lähijunaliikenteen edistäminen). Ehdotus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja keskeytti kokouksen lounaan ajaksi klo 11.45 - 12.30.

Teknisen lautakunnan talonrakennuksen investointien kohdassa jäsen Ansio esitti jäsen Ilolan kannattamana, että sisäliikuntahallin rakentamista siirretään vuodelle eteenpäin: vuosille 2025-2026. Puheenjohtaja esitti, että suoritetaan kaupunginjohtajan esityksen ja jäsen Ansion kannatetun esityksen kesken äänestys. Äänestyksessä ne jäsenet, jotka kannattavat kaupunginjohtajan ehdotuksen hyväksymistä, äänestävät "Jaa" ja ne jäsenet, jotka kannattavat jäsen Ansion esityksen hyväksymistä, äänestävät "Ei".

Kaupunginhallitus hyväksyi puheenjohtajan selostuksen ehdotuksista ja äänestysesityksen. Suoritettussa äänestyksessä annettiin seitsemän "Jaa"-ääntä (jäsenet Hyssälä, Kerola, Nieminen, Rannikko, Reponen, Virta ja puheenjohtaja Kaarlela) ja kolme "Ei"-ääntä (jäsenet Ansio, Ilola ja Tuominen). Puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen päättäneen äänin 7-3 kaupunginjohtajan ehdotuksen mukaisesti.

Teknisen lautakunnan julkisen käyttöomaisuuden investointien puistojen ja ulkoliikuntapaikkojen rakentaminen kohdassa kaupunginjohtaja muutti esitystään Jokipuiston alue-hankkeen osalta kuulumaan "Jokipuiston alueen kehittäminen" määräraha vuodelle 2024 50 000 euroa, 2026 300 000 euroa ja suunnitelmavuosien ulkopuolisiin hankkeisiin 350 000 euroa. Kaupunginjohtajan muutettu ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus totesi, että vuoden 2024 talousarviokirja on nyt käyty kokonaan läpi ja sisällön puolesta hyväksytty. Kaupunginhallitus antaa esityksensä kaupunginvaltuustolle ensi viikon kokouksessa.